

Татьяна Мартынова

## Переводы с украинского

Василь Стус

\* \* \*

Верстаю шлях – по вимерлій пустелі,  
де мертвому мені нема життя,  
за обр'яями спогаду – оселі,  
ті, до котрих немає вороття.  
А все ж – бреду, з нізвідки до нікуди,  
а все ще сподіваюся, що там,  
де кубляться згвалтовані іуди,  
мале є місце і моїм братам.  
Побачити б хоч назирці, впівока  
і закропити спраглий погляд свій.

Василий Стус

\* \* \*

Верстаю путь по вымершей пустыне,  
Где, мертвому, нет жизни для меня.  
За горизонтом памяти – отныне  
Селенья, что являнутся во снах.  
Возврата нет, а все бреду – откуда  
Я – в никуда, надеясь все ж найти  
Места братам, где ныне лишь иудам  
Есть место. Все хочу в конце пути  
Увидеть, ну хоть мельком, хоть вполглаза,  
И увлажнить сухой суровый взгляд.

Зміється путь – вся тьмяна, вся глибока,  
і хоч сказися, хоч збожеволій.  
Бо вже не я – лише жива жарина  
горить в мені. Лиш нею я живу.  
То пропікає душу Україна –  
та, за котрою погляд марно рву.  
Та є вона – за міражів товщею,  
там, крізь синь-кригу свігється вона –  
моєю тугою, моєю маячною  
сумно-весела, весело-сумна.  
Тож дай мені – дійти і не зотліти,  
дійти – і не зотліти – дай мені!  
Дозволь мені, мій вечоровий світе,  
упасти зерням в рідній борозні.

\* \* \*

Верни до мене, пам'яте моя,  
нехай на серце ляже ваготою  
моя земля з рахманною журбою.  
Хай сходить спвом горло солов'я  
в гаю нічному. Пам'яте, верни  
із чебреця, із липня жаротою.  
Хай яблука останнього достою  
в мої, червонобокі, виснуть сни.

Змеється путь – все темень, все зараза.  
І хочь взбесись – не повернуть назад.  
Ведь я уже не я. Горю незримо  
Горящим углем, только им живу.  
То – прожигает душу Украина.  
И вперьясь вдаль, глаза и сердце рву.  
Да, есть она. Она – за миражами  
Колеблется, за слоєм льда горит!  
Моей мечтой, надеждой и страданьем  
То грустно-весела, то весело грустит.  
Лишь бы дойти и не испепелиться!..  
Дойти и не сгореть... Дай донести тебе  
Зерно свое, что в борозде светиться  
Должно в вечернем свете и судьбе.

\* \* \*

Вернись, вернись, все памятное мне.  
Почую на́ сердце земли родимой тяжесть.  
Она тоской неясной, жалобой во сне  
И пеньем соловья в лугу наляжет,  
Надвинется волною чабреца,  
Июля жаром, яблочной прохладой!  
Верни же, память, память без конца,  
Те – краснобокие... А больше – и не надо...

Нехай Дніпра уроча течія  
бодай у сні у маячні струмує,  
і я гукну. І край мене почує.  
Верни до мене, пам'ятає моя.

\* \* \*

В мені уже народжується бог,  
і напівпам'ятний, напівзабутий,  
немов і не в мені, а скраю смерті,  
куди живому зась – мій внук і прадід –  
пережидає, заки я помру.  
Я з ним удвох живу. Удвох існую,  
коли нікого. І гримить біда,  
мов канонада. Він опорятунок,  
я ж білоусто мовлю: порятуї,  
мій господи. Опорятуї на мить,  
а далі я, оговтаний, врятую  
себе самого сам. Самого – сам.  
Він хоче поза мене вийти. Прагне  
рятуючи донищити мене,  
аби на протязі, на буряних вітрах  
я вийшов сам із себе, наче шабля  
виходить з піхов. Хоче вийти геть,  
щоб згасла свічка болу. Щоби тьма

І пусть Днипро торжественно течет,  
Хоть и во сны безумные впадая...  
Зову тебя, и край мне отвечает.  
Вернись же, память, знаешь, кто зовет.

\* \* \*

Неодолимое, как бог, рождается во мне.  
Полузабытое, его я смутно помню.  
И даже – не во мне. А в смертной тишине,  
Где внук мой, прадеды...  
Где неподвижны волны,  
И входа нет живому, лишь – во сне.  
А я вдвоем остался с богом – тут.  
С ним существую. И когда придут  
За мной... – Иль никому не буду нужен,  
С бедой гремящую и со смертельной стужей,  
Бог появляется. Когда зовут.  
Спасенье в нем, я побелевшим ртом  
Зову: «Спаси, Господь мой, – в ту минуту,  
А дальше уж я сам!» Но – вижу: он как будто –  
Не бог, а рок. Все хочет – своего...  
Я не могу понять его.  
Он за спиной, и вроде бы таков,  
Что помогает. Только... убивает.

впокорення мене порятувала  
інобуттям. Іножиттям. Найменням  
уже невластним: ось він, той загал,  
яким кермує той шалений бог,  
котрий в мені воліє народитись  
(а я ще тую свічку посвічу,  
аби мені не смеркло передчасно,  
просвітлої дороги свічка чорна –  
неначе перемога крадькома).

Іль жде, что на скрещении ветров  
Из мира сам уйду. Как меч из ножен.  
Как сабля острая. Но это невозможно.  
Меня – покинуть? Чтоб погас мой свет,  
Свеча страданья? Тьму, а не рассвет  
Мне предлагает, чтоб я покорился.  
Мол, тьма спасает – инобытием.  
Иною жизнью, с именем не нашим...  
Вон та толпа, иди, там будет краше!..  
Безумный бог, а я еще святил  
Свечу свою, чтоб жизнь моя продлилась  
Для светлого ... «Неодолимое! Уйди.  
Не победишь исподтишка, поторопилось!»

